

FELNŐTTOKTATÁS ÉS TÁRSADALMI HÁTRÁNY ROMÁNIA ÉS MAGYARORSZÁG HATÁRMENTI RÉGIÓJÁBAN

Flóra Gábor – Fürj Zoltán – Györbíró András - Szilágyi Györgyi

Célrendszer és prioritások

Az ET 2000-es lisszaboni értekezlete erőteljesen az oktatás és képzés területe felé irányította a tagországok döntéshozóinak figyelmét. A tanulás és a munka világa változik, az élethosszig tartó tanulás a tudásalapú gazdaság és társadalom felé történő átmenet szükségszerű velejárója, mondhatni előfeltétele. Egyre fontosabbá válik a tanulás iránti motiváció, a kreativitás, mégis a felnőttoktatási- és képzési programokba bekapcsolódók aránya Közép-Kelet Európában még mindig jóval alacsonyabb az európai uniós átlagnál. Holott éppen a fejlődésben lemaradt régiók esetében lenne kulcsszerepe az egész életen át tartó tanulásnak a gazdasági-társadalmi felzárkózás elősegítésében. A közép-kelet európai térség államai, köztük Románia és Magyarország, ezen belül pedig a határ-menti kistérségek fenntartható fejlődésének egyik sarokköve a humán erőforrás átalakulási- és önfejlesztési képességének növelése.

Felismerve a kérdéskör fontosságát, a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem és a debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola határon átnyúló együttműködési projektet kezdeményezett, amelynek célja a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése e célcsoport szükségleteihez szabott szakképzési és felnőttoktatási programok kialakítása, továbbfejlesztése révén.

1.sz. ábra

A célok összefoglaló bemutatása

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

Jövőkép Vízió	A hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése a szakképzési és felnőttoktatási programok fejlesztése révén. Kiepített intézményrendszer a humán erőforrás képzésére, továbbképzésére.				
Misszió Feladat	A hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatási esélyeinek növelése. A régió integrációjának elősegítése. Az életesély növelése a régióban.				
Stratégiai célok	kiszolgáltatottság csökkentése	felnőttképzési térkép elkészítése	vágyak és lehetőségek ütköztetése	migráció gátlása	
Fejlesztési prioritások	információáramlás biztosítása	felnőttképzési programcsomag	kompetenciák fejlesztése		

A kezdeményezők elképzelései szerint a projekt hozzájárul ahhoz, hogy több felnőtt számára nyíljon lehetőség és alakuljon ki motiváció tanulási aktivitásának növeléséhez, hogy növekedjen a tanulás szerepe az esélyegyenlőség biztosításában. A tervezett képzésekkel segíteni reméljük a létező tudás hasznosítását, a nyitott, és mindenki, a hátrányos helyzetű csoportok számára is hozzáférhető tanulási környezet kialakítását, valamint a tanulóhoz való rugalmas és széles körű hozzáférést, a gazdag programkínálatot, valamint a felnőtt tanulók igényeihez és képességeihez, helyzetéhez alkalmazkodni képes módszertani kultúra kialakítását.

Romániai helyzetkép

Románia rendszerváltást követő gazdasági szerkezetváltása a foglalkozási struktúra gyökeres megváltozását eredményezte. A munkaerő-piaci kereslet átalakulására azonban az oktatási és

Two countries, one goal, joint success!

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

képzési rendszerek még mindig nem eléggé felkészültek, holott a leszakadó társadalmi csoportok munkaerő-piaci integrációját nagymértékben megkönnyítené egy hatékony, dinamikus és korszerű képzési- és felnőttoktatási intézményhálózat.

A romániai felnőttoktatás kezdetei a két világháború közötti időszakra nyúlnak vissza, ekkor alakultak meg az ország több településén azok a „népi egyetemek”, „paraszti főiskolák” amelyek a falvak gazdálkodó népének kulturális felemelését, a „népművelést” tekintették fő célkitűzésüknek. A kommunista uralom időszakában az ilyen jellegű tevékenységet nagymértékben kiterjesztették és a rendszer jellegének megfelelő ideológiai tartalmat kapott, a falvak lakói mellett a városi, ipari dolgozókat is elsődleges célcsoportjának tekintette. (Drobot 2008, p. 13).

1989 után, a diktatórikus rendszer politikai ellenőrzése alól felszabadulva, az addigi népművelői intézmények „légüres térbe” kerültek, státusuk bizonytalanná, finanszírozásuk kérdésessé vált. Ezzel párhuzamosan létrejöttek az első civil szervezetek, s ha lassan is, de beindult a kulturális, népművelői, oktatási tevékenység önszerveződése. Az oktatás terén ez főként a gombamódra szaporodó magánegyetemek megjelenését jelentette. Az előző rendszer igen szűk korlátok közé szorította a felsőoktatásba bekerülő hallgatók számát, viszont az onnan kikerültek számára garantálta az értelmiségi státust és munkahelyet. Éppen ezért a rendszerváltást követően óriási lakossági igény mutatkozott a felsőfokú végzettség megszerzésére, ami a társadalmi köztudatban az addig tapasztaltak alapján az érvényesülés, a felemelkedés biztos és csaknem kizárólagos útjaként jelenítődött meg.

A felsőoktatás térnyerésével párhuzamosan a szakmai képzés társadalmi presztízse igen nagymértékben visszaesett, a szakiskolákba, szakközépiskolákba történő bekerülésnél fokozódó mértékben negatív szelekciós mechanizmus érvényesült. A középiskolai osztályok nagyobb része „elméleti” profilú, ami azt jelenti, hogy semmiféle szakmai képzettséget nem kínálnak az érettségi diploma mellé. A felnőttoktatás, egész életen át tartó oktatás keretében működő szakképzések e helyzet negatív következményeit is lennének hivatva kompenzálni.

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

A felnőttkori szakképzés intézményhálózatának, intézményrendszerének kialakulása azonban – számos tényező, de leginkább a kommunista rendszer minden kezdeményezést elfojtó centralista öröksége miatt - nemcsak a nyugati országokhoz, hanem például a szomszédos Magyarországhoz képest is jelentős mértékű késéssel valósult meg, annak ellenére, hogy a különféle európai és nemzetközi programok (PHARE, Leonardo da Vinci, Socrates, Tempus stb.) számottevő ösztönző hatást gyakoroltak a felzárkózás tekintetében. Sokatmondó e tekintetben, hogy miközben Magyarországon már 1956 óta képeznek felsőfokú szinten felnőttoktatási szakembereket, és ez a bolognai rendszer keretében andragógia BA és MA szinteket is magában foglal, Romániában jelenleg sincs ilyen jellegű képzés (Juhász 2010, p. 261).

A felnőttoktatási programok akkreditálásának és ellenőrzésének szabályozása tekintetében sokáig joghézag, intézményi hiátus állt fenn. Bár 1999-ben létrehozták a Felnőttszakképzés Országos Tanácsát (Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților) amelynek alárendelt szervei a megyei szinten működő szakbizottságok, a Tanács működési szabályzatát csak 2004-ben fogadták el. A felnőttkori szakképzéssel kapcsolatos programok és politikák kidolgozása, a képzések akkreditálása, szervezési és működési feltételeik meghatározása és ellenőrzése, valamint a diplomák kibocsátása jelenleg a Szociális és Munkaügyi Minisztérium hatáskörébe tartozik, ennek módszertanát 2003-ban hagyták jóvá. (Consiliul National de Formare Profesională a Adulților, 2011)

Európai uniós összehasonlításban szemlélve, jelentős mértékű lemaradás mutatkozik a felnőttoktatásban való részvétel mértéke tekintetében is. Egy 2005-ös Eurostat adat szerint a 25 és 64 év közötti román állampolgárok mindössze 10%-a vett részt a felnőttoktatás valamely elismert formájában, míg a déli szomszéd, az EU-hoz Romániával azonos időpontban csatlakozott Bulgária esetében ez az arány 17%, Spanyolországban 25%, Franciaországban 51%, Szlovákiában 29%, Svédországban pedig 71% volt (az európai uniós átlag ugyanabban az évben 42%). (Dan 2009, p. 177) Ezzel párhuzamosan megfigyelhető az a jelenség is, hogy a szakmai tudással rendelkezők jelentős része informális úton, államilag nem elismert keretben szerzi meg a szakmája műveléséhez szükséges kompetenciákat. Ez a

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

jelenség főleg a hagyományos mesterségek, kézműves szakmák művelőire jellemző, pedig számukra is nyilvánvalóan hasznos, előnyös lenne, ha meglévő jártasságaikról elismert oklevelet szerezhethetnének. (Balica 2008)

A felnőttoktatásra különösen fontos kompenzáló szerep hárul a hátrányos helyzetű személyek szakmai képzése, munkahelyi beilleszkedésük elősegítése tekintetében. A Bihar Megyei Foglalkoztatási Ügynökség (AJOFM) által rendelkezésünkre bocsátott adatok szerint 2010-ben Romániában 627.000 regisztrált munkanélkülit tartottak nyilván, ezekből Bihar megye területére 16.666 jutott. Ez utóbbi szám azonban csaknem kétszerese a két évvel korábbi 2008-as értéknek, amikor a megyében 8596 munkanélkülit tartottak nyilván. E jelentős helyzetromlás ellenére 2010-ben a megye lényegesen jobb mutatókkal rendelkezett a munkanélküliség százalékos arányát tekintve, hiszen megyei szinten 5.8% volt a munkanélküliek részaránya, szemben az országos átlag 6.9%-al. (AJOFM Bihar, 2011 a)

A negatív tendenciák legfőbb oka a világszintű, de főleg Európában jelentős következményekkel járó pénzügyi- és gazdasági válság, mely elsősorban a kereslet-szűkülés révén rontotta a foglalkoztatottsági mutatókat. Ez Bihar megye szintjén nem csak az álláskeresők számának növekedésében mutatkozik meg, hanem tetten érhető annak vizsgálata révén is, hogy egyre kevesebb szabad munkahely kerül az illetékes hatóság látókörébe. Ugyanis míg 2008-ban havonta átlagosan 1310 új bejelentett üres munkahely keletkezett, két év múlva, 2010-ben ez a szám több mint felére, 680-ra csökkent. A legjelentősebb keresletcsökkenés az építkezési, kereskedelmi és fémfeldolgozó területeken mutatkozott. (AJOFM Bihar, 2011 a)

Valamivel jobb - voltaképpen stagnáló - a helyzet a könnyűipari, ruhaipari területeken. A rendelkezésre álló betöltetlen állások 80%-át varrónőknek, cipőkészítőknek, könnyűipari segédmunkásoknak kínálták fel. A 2009-ben bejelentett álláslehetőségek csupán 1 %-a igényelt felsőfokú végzettséget, 81%-ban középfokú végzettséggel rendelkező jelentkezőket vártak, míg 18%-uk esetében szakképzetlen munkaerőre tartottak igényt (AJOFM Bihar, 2011 a).

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

Amint a legfrissebb rendelkezésre álló, 2011 június 30-i adatokból kiderül, Bihar megyében 9413 regisztrált munkanélkülit tartottak nyilván, akik közül 3735 kapott munkanélküli segélyt. A munkanélküliség 3,29%-os arányt mutatott, ami lényeges javulás az előző referenciaidőszakokhoz képest. Ezek közül 5678 fő nem részesült segélyben, a két legjelentősebb életkor szerinti kategória e tekintetben a 30-39 évek közöttiek (1622 fő), valamint a 40-49 év közöttiek (1352 fő). A pályakezdő fiatalok közül 2013 személy tartozik e kategóriába, míg az 55 év fölöttiek közül csupán 519, ez utóbbi tény azonban árnyalja az, hogy e kategória körében gyakori a korai nyugdíjaztatás (figyelemreméltó a betegnyugdíjasok, rokkantsági nyugdíjasok igen magas száma bizonyos településeken). Ami e csoport iskolázottság szerinti megoszlását jelenti, a szakképzetlenek száma 1891, a középfokú végzettségűeké 1281, míg a felsőfokúak száma 563 (AJOFM Bihar, 2011 a).

Az iskolai kirekesztettség Romániában is a társadalmilag hátrányos helyzet egyik legfontosabb kísérőjelensége, oka és egyben súlyosbító tényezője. Egy 2005-ös felmérés eredményei szerint a nyilvántartott 52 000 fogyatékkal élő gyermek közül mindössze 29% részesült az oktatás valamely formájában. (EUMAP 2005, p. 14 In: Dan, 2009, p. 181). Egy másik tanulmány (UNICEF, 2006 In: Dan 2009, p. 181) szerint a HIV vírussal fertőzött gyerekek 41%-a semmiféle oktatásban nem részesült 2004 folyamán. A magasabb oktatási szintekre való eljutás tekintetében a roma gyerekek és fiatalok is rendkívül hátrányos helyzetben vannak. A 2002-es népszámlálás szerint a 15-18 év közötti roma fiatalok mindössze 21%-a vett részt valamilyen oktatási formában, míg a 19-22 éves korosztály esetében ez az arány mindössze 2%-os (szemben a lakosság egészében kimutatott 30%-os részvétellel) (Dan 2009, 181).

Ami a felnőttképzés rendszerét illeti Bihar megyében, hivatalosan három formáját tartják nyilván: az elsődleges jellegű fiataloknak szóló alapképzést, a folyamatos képzéseket, valamint az inasság intézményét, mely a 16-21 év közötti szakképzetlen fiatalokat hivatott megcélozni. A képzések jellege szerint megkülönböztetnek alapbetanítást, szaktovábbképzést, specializáló képzéseket, valamint átképzési programokat. A munkakeresők képzési

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

programjait a 76/2002-es törvény szabályozza. 2010-ben a Bihar Megyei Foglalkoztatási Ügynökség 15 képzési programot kínált, melyeken összesen 365 személy vett részt. A többség, 139 fő, a 35-45 év közötti korosztályból került ki. A résztvevők közül kiemelkedően magas volt a középfokú végzettségük aránya (224 fő), míg a szakképzetlenek és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya nagyságrendileg azonos (62, illetve 76 fő). A képzéseken résztvevők körében több mint kétszeres volt a városi lakhellyel rendelkezők aránya. Ami a 2011-es évet illeti, az első 6 hónapban 26 képzési program indult 546 fő részvételével. A képzési kínálatban új elemként szerepeltek például a *hálózati adminisztrátor*, *biztonsági őr*, *kereskedelmi ügynök*, *projekt menedzser* szakmák elsajátítását célzó tanfolyamok. A legnagyobb érdeklődés a vendéglátóipari képzéseket övezte. (AJOFM Bihar, 2011 b).

A viszonylag lassú előrehaladás egyik okát képezi az is, hogy ellentétben Magyarországgal, Romániában csak az iskolarendszerű felnőttképzés részesül állami támogatásban. E kedvezőtlen körülmény ellenére, amint a Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központja által végzett TERD kutatás eredményei is alátámasztják, az utóbbi időszakban a felnőttképző rendszer megerősödése napjainkban két irányból is jelentkezik: egyrészt a hagyományosan oktatási feladatot ellátó intézmények vállalnak fel ilyen szerepeket, másrészt pedig a civil szervezetek, amelyek pályázati forrásból próbálnak kialakítani a helyi lakossági, munkaerő-piaci igényeknek megfelelő képzéseket. Ez utóbbiak hátránya viszont, hogy fenntarthatóságuk biztosítása, intézményesülésük – éppen a pályázati források bizonytalansága, a projektmegvalósítási időszakok általában rövid távú időbeli behatároltsága miatt – nehézségekbe ütközik. (Juhász, 2010)

Ma még mindig viszonylag kevés olyan oktatási vagy szociális feladatokat ellátó civil szervezet működik, amelynek anyagi-fenntartói háttere elég erős ahhoz, hogy bizonyos fokig mentesüljön az említett típusú kényszerhelyzetektől. A történelmi egyházak által támogatott civil szervezetek, amelyek széleskörű külföldi kapcsolatokkal rendelkeznek, nemzetközi segítő hálózatok részesei, e vonatkozásban viszonylagos előnyben vannak. Ezzel is magyarázható a romániai szociális és oktatási civil szerepvállalók körében betöltött fontos, sok esetben hiánypótló szerepük.

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂȚIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

Magyarországi helyzetkép

Magyarországon – Romániától eltérően - a permanens tanulás/nevelés koncepciója már a rendszerváltás előtt társadalmi méretekben elfogadottá vált. A valóságban persze nem másról volt szó, mint a politikai elvárásoknak megfelelő, azok által motivált képzési tartalmakról és formákról. Az egyén részéről ez párosult a tudás iránti vágy igényével és kényszerével. Ezt a jól-rosszul, de mégiscsak működő rendszert a rendszerváltás elavulttá tette: szembesítette a társadalom tagjait azzal a ténnyel, hogy amit addig tudtak, ismertek a világból, az jelentős mértékben túlhaladottá vált.

A rendszerváltás első s talán leglényegesebb változása, hogy az addig az állam által meghatározott keretek megszűntek. A piac, az oktatás piaca határozta meg a feltételeket, még akkor is, ha meghatározott feltételeket kellett teljesíteni ahhoz, hogy az egyes szakokat be lehessen indítani. Olyan volt a társadalmi igény a tanulás iránt, olyan volt a feszítő nyomás, hogy az erre illetékes szervek szinte minden kezdeményezést támogattak. A korábban a tanulástól elzárt nemzedékek valamint a korosztályos ifjúság egyszerre vette célba az oktatási intézményeket.

Huzamos ideje folyamatosan növekszik a középfokú és a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezők népességén belüli aránya, és egyre kevesebben vannak, akiknek az általános iskola 8. évfolyamánál alacsonyabb a végzettségük. A 15 éves és idősebb népességnek közel kilenczede elvégezte az általános iskola 8. évfolyamát. Az ennél alacsonyabb iskolai végzettségűek elsősorban a 65 éves és ennél idősebb népességből kerülnek ki. Az ennél fiatalabbak minden korcsoportjában 90 százalék fölötti a legalább általános iskolát elvégzettek ará

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

1.sz. táblázat

A 18 éves és idősebb népességből a legalább középiskolai érettségivel rendelkezők arányának alakulása nemek szerint, 1949-2005

A megfelelő korúak százalékában

Év	Összesen	Férfi	Nő
1949	5,5	8,1	3,3
1960	8,8	11,6	6,3
1970	15,5	17,8	13,5
1980	23,4	24,4	22,4
1990	29,2	28,5	29,8
2001	38,2	35,9	40,2
2005	42,6	39,8	45,2

2.sz. ábra

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

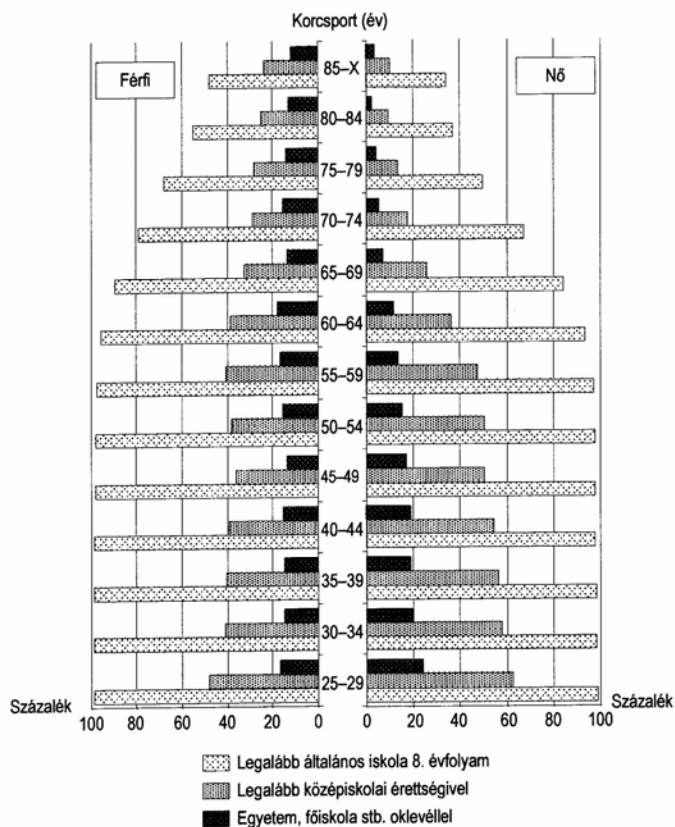

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

A népesség iskolai végzettsége jellegzetesebb iskolai fokozatok szerint, a megfelelő korúak százalékában

2.sz.táblázat

Two countries, one goal, joint success!

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

A 25 éves és idősebb népességből az egyetemi, főiskolai végzettségűek arányának alakulása nemek szerint, 1949-2005

A megfelelő korú népesség százalékában

Év	Összesen	Férfi	Nő
1949	1,7	3,1	0,5
1960	2,7	4,5	1,1
1970	4,2	6,4	2,3
1980	6,5	8,6	4,6
1990	10,1	11,8	8,7
2001	12,6	13,8	11,6
2005	14,7	15,2	14,3

A táblázat jól mutatja a nemek közötti felsőfokú iskolázottsági különbségek meglehetősen gyors mérséklődését. A megfelelő korúakhoz viszonyított arányt tekintve a nők már csaknem utolérték a férfiakat, a diplomások számában pedig már többséget alkotnak, míg az 1949-es években ez az arány még az egytizedet sem érte el. Jelenleg a 25-29 évesek között ezer férfiből 164, ezer nőből 240 szerzett felsőfokú iskolai végzettséget.

A 18 éves és idősebb népesség körében a legalább középiskolai érettségivel rendelkezők aránya az 1970. évi 16, majd az 1990. évi 29 százalékról 15 év alatt tizenhárom százalékponttal emelkedett; napjainkban az ilyen korú népességnek valamivel több, mint kétötöde legalább érettségi bizonyítvánnyal rendelkezik. A középfokú végzettségű férfiak 44, a nők 68 százaléka érettségizett, a férfiak tehát jóval nagyobb arányban választották a szakmát adó, de érettségi nélküli középiskolai oktatást. Érettségivel vagy annál magasabb szintű iskolai végzettséggel rendelkezik Budapesten a 18 éves és idősebb népesség közel kétharmada, a városok ilyen korú népességének fele, a községekének 27 százaléka.

Az elmúlt 35 évben a 25 éves és idősebb népességben belül a felsőfokú végzettségűek aránya jelentősen emelkedett, az 1970. évi 4 százalékhoz képest 2001-re megháromszorozódott, 2005-re pedig közel két százalékponttal tovább nőtt. Kiemelkedő a diplomával rendelkezők

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

aránya a fővárosban (28 százalék), legalacsonyabb a községekben (nem egészen 7 százalék).

Mindennapi tapasztalat, hogy magasabb iskolai végzettség birtokában könnyebben el lehet helyezkedni, jobb munkakörülmények közé lehet jutni. Az elmúlt évtized felmérései bizonyítják, hogy az ország iskolázottsági szintje javuló tendenciát mutat: „a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők – akik 1980-ban még a foglalkoztatottak többségét alkották – 2001-ben már csak egyötödös részarányt tettek ki. Ezzel együtt minimális szintre csökkent (1%-ot sem ért el) azoknak a foglalkoztatottaknak az aránya, akiknek az általános iskola 8. évfolyamánál alacsonyabb a végzettsége. Az érettségizett foglalkoztatottak részaránya az 1980. évi négyötöddel szemben 2001-ben egyharmadot ért el, a felsőfokú oklevéllel, diplomával rendelkezők aránya ugyanezen időszak alatt 10 százalékponttal növekedett, 2001-ben elérte a 18%-ot”.

A statisztikai adatokból kitűnik, hogy az általános iskola első osztályát sem végeztek elenyésző számban vannak jelen a társadalomban, az össznépeséghez képest 0,5-1%-ot jelentenek. Számukat tekintve a városok vannak kedvezőbb helyzetben, míg a falvak, a kitelepülések kedvezőtlenebbek. „A régiók tekintetében kifejezetten rossz helyzetű Észak-Magyarország (0,8%), Dél-Dunántúl (0,9%) és Észak-Alföld (1%), legalacsonyabb az arány a Közép-Dunántúlon és Nyugat-Dunántúlon (0,5%). A megyék közül fölényesen „vezet” a végzettség nélküliek arányában Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (1,2%), ugyanakkor magas az arányuk még Borsod-Abaúj, Hajdú-Bihar, Nógrád és Tolna megyében (0,9%), valamint Somogy megyében (1%)”. Az arányuk jóval alacsonyabb Csongrád, Győr-Moson-Sopron, Vas és Veszprém megyében, ahol a lakosság 0,4%-a sem végezte el az általános iskola első osztályát sem.

A táblázat jól mutatja a nemek közötti felsőfokú iskolázottsági különbségek meglehetősen gyors mérséklődését. A megfelelő korúakhoz viszonyított arányt tekintve a nők már csaknem utolérték a férfiakat, a diplomások számában pedig már többséget alkotnak, míg az 1949-es években ez az arány még az egytizedet sem érte le. Jelenleg a 25-29 évesek között ezer férfiből 164, ezer nőből 240 szerzett felsőfokú iskolai végzettséget.

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

Az általános iskolát végzettek tekintetében a fővárosi lakosság áll a legjobb helyzetben, itt a legmagasabb a legalább nyolc osztályt végzettek száma (94,2%), ezzel szemben a községekben ez az arány 83,5%. „Régiók tekintetében legalacsonyabb aránnyal Észak-alföld rendelkezik (85%), míg Közép-Magyarország 92,6%-kal az élen áll. Ebből a szempontból is Szabolcs-Szatmár-Bereg megye a leghátrányosabb megye, ugyanis itt a népességnek mindössze 83,8%-a végezte el az általános iskolát”.

Az érettségivel rendelkezők arányát nézve is hasonló a helyzet, töréspont van a főváros és a vidék között, a város és a falu között, a falvak kárára. Észak-Alföld itt is a legrosszabban teljesít a régiók közül, 30,9%. A megyék között pedig Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez tartozik a legkisebb arányszám. „Összegezve tehát megállapíthatjuk, hogy a végzettségi szint legalacsonyabb Észak-Alföldön, a megyék közül pedig Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Közép-Magyarország és a főváros a legmagasabb végzettségi szinttel rendelkező térség. További fontos tanulság a városok és a községek közti jelentős mértékű végzettségbeli különbség”.

Ehhez társult, hogy az ipari, mezőgazdasági képzés, általában a szakképzés teljesen leértékelődött, szinte csődjellegű állapotba került. A felnövekvő nemzedék szülői nyomásra a továbbtanulásra előkészítő gimnáziumokat választotta. A felsőoktatás kiszélesedésével, esti és levelező tagozatok sokaságának beindításával adott erre választ az oktatáspolitikai. A piac azonban mégsem valódi piacként működött, mivel a kevésbé versenyképes, a kevésbé társadalmi szükségletet kielégítő szakok ugyanolyan jól működhetnek, mint a versenyképesek, sőt egyre több jelentkezőt vontak el a perspektívát nyújtók szakirányoktól.

A szakmák jelentős része is elavulttá vált, különösen nagy veszélyben voltak a képzetlenek. Amennyiben az iskola tanköteles korban, illetve a felnőtté válás során nem biztosítja a mindenoldalú szocializációhoz szükséges tudást, képzettséget, felkészültséget, nem ad esélyt a biztonságos életvitelhez, nem teszi lehetővé a mobilitást, akkor a társadalom felelősége és feladata az újrakezdés lehetőségét garantálni. Ennek színtere a felnőttoktatás, a tanulás-

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

oktatás pótlása felnőttkorban. Hivatalos felmérések szerint 1999. december 31-vel bezáróan országosan 1461 iskolarendszeren kívüli szakképzést folytató intézményt vettek nyilvántartásba. A hatósági nyilvántartásban szereplő iskolarendszeren kívüli szakképzést folytató intézmények negyedének székhelye Budapest, illetőleg az intézmények 68,5%-nak székhelye a megye székhelyével azonos (Kerülő, 2000).

Az iskolarendszerű felnőttoktatásról készült 1996-os felmérésének adatai azt igazolják, hogy a felnőttoktatást végző intézmények túlnyomó többségébe az adott intézmény településén élők járnak. Az a tény, hogy 1999-ban az országban 168 településen volt található felnőtteket oktató szakképzést végző intézmény, azt igazolja, hogy a kisebb településeken élők hátrányba kerülnek.

Azok a munkanélküliek, akik tartósan váltak munkanélkülivé, nem rendelkeznek azokkal az adottságokkal, amelyek lehetővé tennék számukra az élethosszig tartó tanulást. Mindehhez hozzá kell tenni, hogy anyagi forrásokkal sem rendelkeznek. Közel 1 millió azok száma, akik a régi keretből kikerülve képtelenek arra, hogy az új gazdasági, társadalmi feltételekhez alkalmazkodjanak.

A finanszírozás terén jelentősek a pályázati lehetőségek, így a HEFOP, TÁMOP, TIOP, de ezek mellett minisztériumi források, bankok, cégek alapítványai stb. is megjelennek támogatóként. Bár a felnőttképzést, a leszakadók, az árnyékba kerülők felkarolását, integrálását a társadalomba, a munka világába nemzeti érdeknek tekintik, mégis alacsony az az összeg, amit központi forrásból erre a területre fordítanak. „Az iskolarendszeren kívüli felnőttképzésre fordított teljes összeg forrásai jelenleg a GDP egy százaléka alatt maradnak (Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, 2006, 10.). A felnőttképzés támogatásának államháztartási forrásai a központi költségvetés, a szakképzési hozzájárulás felnőttképzésre elszámolható része, valamint a Munkaerő-piaci Alap (MPA) foglalkoztatási és képzési alap részei (2001. évi CI. törvény 21. §. (1).). Az állam ezekből a forrásokból fedezi a felnőttképzési normatív támogatást stb.”

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

A fenntartók szerinti számbavétel szerint megállapítható, hogy a rendszer rendkívül szétagrozott, mivel nonprofit szervezetek, alapítványok, felsőfokú intézmények, közoktatási intézmények, magánvállalkozások, cégek is folytatnak képzéseket saját igény kielégítésére. Említést érdemel, hogy a kereslet-kínálat kérdéskörében a különböző szerzők és vizsgálataik némileg eltérő eredményeket mutatnak ki. Vannak, akik jelentős piaci hatásról beszélnek, míg mások megkérdőjelezzik ezt. A különbséget több szempont eltérő időszakban való alkalmazása és értelmezése is eredményezheti, ugyanakkor nem felejthető el az sem, hogy a rendkívül gyorsan változó piaci körülményekhez a természeténél fogva statikusabb felnőttképzés nem mindig tud kellőképpen és megfelelő időben alkalmazkodni. Az akkreditáció jellemzően hosszadalmas folyamata, gyakori időbeli elhúzóda maga is gátja a rendkívül gyorsan változó piaci igényekhez történő alkalmazkodásnak.

Az alacsony iskolai végzettség problémakörénél megkerülhetetlenek a roma lakosság sajátos gondjai, munkaerő-piaci helyzete. Országos felmérések adatai igazolják, hogy a roma népesség keresőképes korcsoportjainak mintegy 90%-a munkanélküli. Ennek legfőbb oka az egész roma lakosságra jellemző nagyfokú alulképzettség. Egy 1995-ben végzett kutatás eredményei szerint a roma felnőtt népesség 23%-ának nincs befejezett alapvégzettsége, 13% rendelkezik szakmával, és 1%-uk érettségizett. (Tóth et al, 2010)

1999-ben speciálisan roma felnőttek számára indított képzések a felzárkóztató mezőgazdasági munkás-képzés, valamint a fűzvevessző és gyékényfeldolgozó, cigánygazda, kosárfonó és kerti bútorkészítő, kőműves, zöldségkereskedő, parkgondozó, cirokseprű-készítő, gyógynövénygyűjtő szakmák elsajátítására szervezett tanfolyamok voltak. A vizsgálatok szerint 326-an vettek részt ezeken a képzéseken, ám arra a kérdésre, hogy mennyire jelentettek e tanfolyamok végleges megoldást a munkanélküliség problémájára, nem tudunk választ adni, hisz nincs visszajelzés az elhelyezkedési arányokról.

Vizsgálatok igazolják, hogy az alacsony iskolai végzettségűeket a képzések utáni további munkanélküliség sokkal jelentősebb mértékben tartja távol minden újabb tanulástól, mint a kvalifikáltabbakat. Ez a tény egyre inkább arra ösztönzi a döntéshozókat, hogy már eleve

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

meghatározzák, melyek azok a szakmai képzések, amelyeket támogatnak, s melyeket nem. Azok a helyzetek, amikor a képzésben részt vevő ugyanúgy nem kap munkát, mint korábban, lelkileg is megviseli a munkát keresőt. Akik a harmadik átképzés után sem kapnak munkát, jellemző módon mélyesen kiábrándulnak a rendszerből.

Az elmúlt évtizedekben jelentős változásokon ment keresztül a roma társadalom. A kulturális fejlődés is számottevő, ha pusztán az iskolai végzettséget nézzük. Az 1-3 osztály helyett ma már egyre inkább jellemző, bár korántsem általános a 8 osztály elvégzése, s itt akkor még nem is beszélünk a 18 éves kötelező iskolába járási korhatárról. A 8 osztály elvégzése pedig nem jogosít a munkaerő-piacon szinte semmire. Azok a szülők, akik gyermekeik továbbtanulását tervezik, általában szintén nem rendelkeznek megalapozott szándékkal, céllal.

3.sz. táblázat

Az általános iskolát befejezők aránya a 16 éves népesség %-ban

	14 éves korig	15 éves korig	16 éves korig	Összesen	Be nem fejezők
1990/91	81,4%	9,3%	3,2%	93,9%	10.300 fő
1995/96	79,9%	12,7%	4,5%	96,5%	5.200 fő
1999/2000	79,9%	14,9%	3,9%	97,8%	5.600 fő

Forrás: Imre-Lannert(2000)

A végzettség a munkahely megszerzéséhez elengedhetetlenül fontos. A kimutatásokból egyértelműen kitűnik, hogy e vonatkozásban a nők hátrányos helyzetben vannak, minden lakossági kategória soraiban a férfiaknál kisebb arányban találnak munkát. Ugyanakkor megemelkedett azon fiatalok száma, akik iskolai tanulmányaik befejezése után nem jutnak álláshoz. Egy részük a nem tanulók, nem dolgozók arányát növeli, más részük elvándorol a megyéből, a fővárosban vagy külföldön keres munkát. Egyre nagyobb azon fiatalok aránya,

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

akik a felsőfokú diploma megszerzése után a szakképesítés megszerzését biztosító iskolát kezdenek el, valamint azoké, akik két-három főiskolai, egyetemi diplomát szereznek meg: „jobb híján” tanulnak. De az önfoglalkoztatók köre is nő.

A mindennapi tapasztalat, de a statisztikai mutatók is jelzik, hogy az iskolázatlanság nagy mértékben újratermelődik. S azok körében, akik nem rendelkeznek biztos munkát jelentő tudással, végzettséggel, csökken a tanulási kedv. Ezzel szemben az erősebb tanulási készség a magasabb iskolai végzettségűek körében mutatható ki. Az e tárgykörben kutatást végzők megállapítják: aligha szorul bizonyításra, hogy a felnőttkori tanulással megszerezhető „papírokra” leginkább a képzettséggel nem rendelkezőknek lenne szükségük. Ennek ellenére, a magyar adatokkal végzett korábbi elemzések azt bizonyítják, hogy elsősorban a magasabb iskolai végzettség jár együtt nagyobb tanulási kedvvel: a 13-34 éves szakközépiskolai végzettségűek 9, a diplomások 13, a gimnáziumi érettségivel rendelkezők 15 százaléka tanul tovább valamilyen formában első iskolai végzettségük megszerzése után (Imre-Lannert 2000). Emellett leginkább azok a fiatalok tanulnak, akik egyébként is viszonylag jól értékesíthető szakképesítéssel rendelkeznek. Inkább a munkaerő-piaci szempontból amúgy is előnyösebb foglalkozásban dolgozók igyekeznek, illetve tudják munkapiaci helyzetüket a megfelelő képzésben való részvétellel tovább javítani.

Ugyanez a tendencia rajzolódik ki akkor is, amikor azt vizsgáljuk, hogy a 25-64 éves, munkaképes korú populáció egy átlagos napon hány percet fordít tanulásra. A kutatási eredmények szerint egyrészt az elmúlt másfél évtizedben némileg megnőtt ez az időmennyiség, másrészt a növekedés üteme a legképzettebb munkavállalóknál volt a legnagyobb, miközben a szakképesítéssel nem rendelkező munkanélküliek, egyéb inaktív státusúak esetében gyakorlatilag nem volt kimutatható növekedés.

Hátrányos helyzet és felnőttképzés Hajdú-Bihar megyében

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

Hajdú-Bihar megye az Észak-alföldi Régió része, Jász- Nagykun- Szolnok és Szabolcs-Szatmár megyéket magába foglalva 17 729 km², amely terület és régió több mint másfél millió ember élettere. A régió demográfiai mutatói országos összehasonlításban jónak mondhatók (10fő/1000 lakos), a természetes fogyás országos viszonylatban itt a legalacsonyabb (-2,6 fő/1000 lakos).

A megye hagyományosan az élelmiszertermelés és az élelmiszeripar központja volt. Mezőgazdasága a rendszerváltást követően nehéz helyzetbe került, élelmiszeripara jelentős veszteségeket könyvelhetett el, bizonyos ágazatokban teljes mértékben megszűnt, jelentéktelenné vált. „A régiók fejlettségét az egy lakosra jutó bruttó hazai termékkel mérve kiderül, hogy az Észak-alföldi Régió az ország egyik legelmaradottabb területe: az egy lakosra jutó GDP 2009-ben a Budapesttel számolt magyarországi átlag kevesebb, mint 62%-a. az egy lakosra jutó ipari termelés 2009-ben (1295,7 ezer Ft/fő) az országos átlag 72,3%-a volt, ami a térségben jelenlevő ipari termelést folytató cégek alacsony számának tulajdonítható. Az 1000 lakosra jutó vállalkozások száma 162, ami megfelel az országos átlagnak.

A munkaerő-piaci helyzet mutatói a régióban kedvezőtlenebbek, mint az országos adatok: a foglalkoztatottak aránya kevesebb, míg a munkanélküliek, a tartós munkanélküliek és a fiatal munkanélküliek aránya magasabb, mint az országos átlag.

A felsőoktatás terén az elmaradás a vidéki Magyarországot illetően nem tekinthető jelentősnek. A felsőoktatási intézményhálózat erőssége a térségnek, az intézmények vonzáskörzetei (különösen a Debreceni Egyetem esetében) túlnyúlnak a régió határain is.

A megye a városiasodást illetően fejlettnak mondható. A 82 település közül 21 városi rangú, a város népességének az aránya meghaladja a 80 %-ot. a települések 12%-a tartozik a régióba, az elmaradott települések 15 %-a, a magas munkanélküliséggel rendelkezők 23 %-a, a mindkét hátránnyal egyaránt rendelkezők 18 %-a. A megye, a régió kiemelt jelentőségű települése Debrecen, amely az ország második legnagyobb városa, itt él a megye

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNÓTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

lakosságának közel 40 %-a. A város nemcsak a régió, hanem a Tiszántúl gazdasági, kulturális, szellemi központja. Oktatási intézményei, egyeteme országos jelentőséggel bírnak, több mutató szerint az ország legnagyobb egyeteme. Az oktatási struktúra teljes kiépítettsége jellemző. Egyeteme a város legjelentősebb foglalkoztatója, a diákok száma megközelíti a 30 ezret.

A régióra, a megyére az országban egyedül jellemző, hogy kistérségei közül egyetlen kistérség sem kapta meg a dinamikus fejlődő kategóriába sorolást. A 23 kistérség közül fejlődő 3, felzárkózó 3, stagnáló 8, lemaradó 9. Ezek a számok is jelzik, hogy a régió és benne Hajdú-Bihar megye az ország hátrányos helyzetű területe, különösen a határmenti települések osztoznak a hátrányban, a súlyos és mélyszegénységben. A régiók fejlettsége a kistérségek súlyozott faktorszámára és az egy lakosra jutó GDP szerint az utolsó, a 7. helyen áll. Hajdú-Bihar megye valamivel enyhíti a negatív képet, mert a kistérségi mutató szerint a 11., az egy főre jutó GDP szerint a 12. helyen áll. A 2007-es adatok szerint a GDP messze elmarad az országos átlagtól, annak mindössze 63 %-a.

A 2001. évi népszámlálás alapján megye lakossága 552.998 fő. Évtizedek óta Hajdú-Bihar megye születési rátája meghaladja az országos átlagot, a halálozási ráta szintén kedvezőbb az országosnál. A kedvező természetes szaporodási mutatók ellenére a népesség fogyása a jellemző. A megye népessége fogy, a kedvező szaporodási mutatók sem elegendők a népesség reprodukciójához. A születésszám ugyanakkor gyakran gazdasági és szociális problémákkal társul. A relatív kedvező természetes szaporodással szemben a megye vándorlási egyenlege mindig a legrosszabbak közé tartozott. A mutató az 1990-es évek közepén kissé javult, a vándorlási veszteség mértéke a korábbi szintnél kevesebb, mert felére csökkent.

Az utóbbi években a megyében – a vándorlást is számításba véve – már nincs olyan kistérség, amelynek növekedne a népessége. A népességfogyás leginkább Biharban mondható kritikussá. „Az Észak-alföldi régió, s ezen belül a megye népességének korösszetétele jóval fiatalabb, mint az országos átlag. Hajdú-Bihar megye lakosságának 24,6%-a tartozik a 14-29 éves korcsoportba, tehát a lakosság negyede az ifjúsági korosztályba sorolható.” Az Észak-

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

alföld etnikai szerkezete meglehetősen egyszerű. Nemzeti kisebbségek alig élnek a területen, ugyanakkor jelentős az etnikai kisebbség, a cigányság jelenléte. Hajdú-Bihar délkeleti részén van két román kisebbségi önkormányzat. Hozzávetőlegesen kétezer román nemzetiségű élhet Hajdú-Biharban.

A 2001. évi népszámlálás alkalmával országosan 190.046 fő tartotta magát romának/cigánynak. Hajdú-Bihar megyében 10.836 fő, ami az országban élő cigányság 5,7%-át jelenti. Ez az arány csak kevéssel haladja meg a megye egész lakosságának részesedését az ország népességéből (5,4%). „Hajdú-Bihar megye a magukat cigánynak vallók arányával nagysága alapján (a megyei népesség egészen belül 2%) 2001-ben a megyék között a 8-9. helyen volt Tolna megyével együtt.” Béres Csaba mindehhez hozzátette: „Ennél jóval többen élnek olyan életkörülmények között és olyan életformában, amelynek alapján környezetük cigánynak tartja őket.” (Béres, 2002) A KSH 2005-ben végzett országos reprezentatív vizsgálata során, amikor a kérdezők azokat tekintették cigánynak, akiket a környezetük annak tart, és nem az önbesorolás, nem az identitás vállalását vették figyelembe, akkor úgy találták, hogy olyan 400 ezer főre tehető a cigányság száma, s ebből 44.200 fő él Hajdú-Bihar megyében. Ezen adatok alapján a megye lakosságának 8,2%-át tartották cigánynak 2003-ban, a megyék sorrendjében az 5. helyet foglalta el. Valószínűsíthető, hogy Hajdú-Bihar megyében „élő cigányság mintegy 50 ezer főt tesz ki, a lakosság 8-9%-t képezi”.

Vannak olyan települések, ahol egyáltalán nem, s vannak olyanok, ahol a lakosság lélekszámának 20%-át is meghaladják a cigány lakosok száma. Demográfiai-gazdasági helyzetükre általánosan az országos jellemzők vonatkoznak:

- a nők magas gyermekvállalási hajlandósága (termékenység) magas halandósággal párosul,
- az egész lakossághoz viszonyítva lényegesen fiatalabb a korösszetételük,
- az idős korúak aránya jóval alatta marad a megye/ország egész lakosságra jellemző értékeknek,
- iskolázottságuk jóval alacsonyabb, mint a megyei átlag,
- a gazdasági aktivitás szintje körükben rendkívül alacsony.

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂȚIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

A legjelentősebb munkaerő-piaci feszültséggel rendelkező kisebbség a cigányság. „Társadalmi mutatóik lényegesen rosszabbak az országos átlagnál, többségük bizonytalan, kiszolgáltatott helyzetben, a létminimum alatt él”. A roma munkanélküliek aránya közel négyszerese a nem roma munkanélkülieknek. A 2001-es népszámlálás adatai szerint a roma kötődésűek között 10,12% a foglalkoztatott, 11,84% a munkanélküli, 28,04% inaktív kereső, 50% eltartott.

Az iskolarendszeren belüli helyzetük az utóbbi két évtizedben nem javult, annak ellenére, hogy az általános iskolai végzettséget megszerzők terén jelentős az előrelépés. 1971-ben a cigányok 35,9%-a semmilyen iskolai végzettséggel nem rendelkezett, és csupán 12,1%-uk végezte az általános iskolát, addig 1993-ban ezek az arányok 9,4, illetve 45,6%. „Sajnos, azonban a magasabb iskolai szinteken nem tapasztalható javulás a romák helyzetében, sőt nőtt a cigány – nem cigány távolság a továbbtanulás tekintetében, mert az érettségit adó középfokú – és újabban a felsőfokú – oktatás expanziója elkerülte a cigányságot.” A középfokú oktatás a cigányság körében elsősorban szakmunkásképző végzettséget jelent.

A rendszerváltó kormányok kezdeményezései sem jártak sikerrel, sokkal inkább a társadalom visszautasításában részesültek a jószándékú, az integrációt szolgáló kezdeményezések, mintsem az elfogadásban. Ezek a feszültséget, a kiszolgáltatottságot nemhogy oldották volna, hanem fokozták. Súlyos gondot jelent a romák nyelvi hátránya, szocializációjuk eltérő volta. Hogyan áll Hajdú-Bihar megye a tanulási-továbbtanulási statisztikák tükrében? A vizsgált populációkban Hajdú-Bihar megye végzettségi arányai a következők (Imre-Lannert 2000):

- általános iskola első évfolyamát sem végezte el 0,9%
- legalább nyolc általános végzett 86,3%
- legalább érettségizett 34,0%
- egyetemet, főiskolát végzett 10,8%

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

PROMOTING THE INTEGRATION OF DISADVANTAGED GROUPS BY COOPERATION IN THE FIELD OF TRAINING IN THE BIHOR-HAJDÚ-BIHAR EUROREGION

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

A Hajdú-Bihar megyében működő 72 intézményből 66 működött a megyeszékhelyen. Az országosan megszerezhető szakképzések 44%-a középiskolai végzettséghez, 33%-ban alacsonyabb végzettséghez volt kötött, 8%-ban előzetes iskolai végzettség nem volt szükséges a szakképzés megszerzéséhez. (KSH Hajdú-Bihar Megyei Évkönyve, 2009) Mindez jelzi, hogy az iskolarendszeren kívüli szakképzés megszerzésénél a képzőintézmények elsősorban a középfokú végzettségűeket célozzák meg, az ő részvételükre számítanak.

3.sz. ábra

Az általános iskolai felnőttoktatás létszámváltozása és ezen belül a 16 és 20 közötti tanulók arányának változása Hajdú-Bihar megyében

4. sz. ábra

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

www.hungary-romania-cbc.eu • www.huro-cbc.eu

PROMOTING THE INTEGRATION OF DISADVANTAGED GROUPS BY COOPERATION IN THE FIELD OF TRAINING IN THE BIHOR-HAJDÚ-BIHAR EUROREGION

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

A középfokú felnőttoktatásban résztvevő tanulók iskolatípusonkénti és tagozatonkénti megoszlása Hajdú-Bihar megyében

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal Hajdú-Bihar Megyei Évkönyve, Debrecen, 2009

A Hajdú-Bihar megyében felnőttképzéssel foglalkozó oktatási hálózatot vizsgálva megállapítható, hogy az Észak-alföldi régióban 2008 szeptemberében 173 akkreditált felnőttképzési intézmény működött. „A régióban az akkreditált felnőttképzési intézmények legnagyobb része több válasz megjelölhetősége mellett azt válaszolta, hogy a résztvevők önfinanszírozásával szervezi képzési programjait, ezt követik a pályázati úton nyert források, majd a központi (állami, megyei és helyi önkormányzati) támogatások, illetve a munkáltatók támogatásával szervezett programok”. (Miklósi, 2010) A képzésben résztvevők egyéni motivációja egyértelmű, állapítja meg a szerző, hiszen bérben, presztízsből egyaránt jelentős előrelépést jelent, a munkanélküliség rémével fenyegetett világban bizonyos fokú védelmet nyújt.

Következtetések és javaslatok a felnőttoktatás és felnőttkori szakképzés intézményhálózatának fejlesztése érdekében

A felnőttoktatás, felnőttkori szakképzés vitathatatlanul fontos szerepet hivatott betölteni a gazdasági fejlődésben és az esélyegyenlőség biztosításában egyaránt. Számos ok indokolja e képzési formák fejlesztését, melyek közül kiemelkedik a munkaerőpiac dinamikus változása

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

www.hungary-romania-cbc.eu • www.huro-cbc.eu

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂȚIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

mely egyfelől a munkanélküliséghez vezet, másfelől az átképzéseket igényli. Számos tradicionális szakma eltűnik vagy munkaerő-igénye beszűkül és helyette újjak jelennek meg. Így pl. az építőiparnak már nincs szüksége annyi szakmunkásra mint a megelőző években, helyette a könnyűipar és a szolgáltatások, informatika, idegen nyelvismeret területén nőtt meg a kereslet.

A gazdasági, társadalmi fejlődés tendenciájának következménye a társadalom szerkezetének fokozatos átalakulása, a foglalkoztatási struktúra megváltozása, a szolgáltató szféra előtérbe, túlsúlyba kerülése mindkét országban. A gazdaság, a társadalom ilyen módon történt átalakulása az oktatás átalakulását, a felsőoktatás előtérbe kerülését eredményezte, a felsőoktatás expanzióját hozta magával. A korosztályos ifjúság egyre nagyobb része került/kerül be egyetemekre, főiskolákra.

A statisztikai, szociológiai vizsgálatokból egyértelműen kiderül, s a mindennapi tapasztalat is ez, hogy a végzettség növekedésével nő a foglalkoztatottak aránya. Az iskolai végzettség egyre meghatározóbb az egyének életlehetőségeinek kialakításában. A statisztikai adatok szerint a nők mindenhol jóval kisebb arányban találnak munkát, mint a férfiak. Ez hatványozottan igaz a befejezetlen általános iskolai végzettséggel rendelkezők körében. Az iskolai végzettség emelkedik, azok a korosztályok, amelyek a tankötelezettség alacsonyabb fokán hagyták el az iskolát, egyre inkább kikerülnek a munkaerőpiacról.

A mindennapi tapasztalat és a statisztikai adatok is azt igazolják, hogy az alacsony iskolai végzettség a fizikai munka lehetőségével jár együtt. Az általános iskolai végzettség hiánya, vagy annak minimális szintű teljesítése jellemzően a mezőgazdaság, az erdőszet, halászat terén biztosít fizikai munkát. Eközben az egyszerű rutinjellegű szellemi, hivatali munka betöltéséhez is egyre inkább felsőfokú képzettséget követelnek meg a munkaadók. A felsőfokú képzettséggel rendelkező potenciális jelentkezők magas számából is adódik mindez.

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

Ennek ellenére változatlanul hiány mutatkozik megfelelően képzett és megfelelő hozzáállású munkavállalókban. Az a paradoxális helyzet állt elő, hogy bizonyos, valójában szakképzettséget igénylő állás betöltésére, egyfelől túlképzett fiatalok jelentkeznek, másfelől ugyan ezek szakmailag képzetlennek számítanak. A szakoktatásba való jelentkezés nem népszerű, a fiatalok nagy része az elméleti liceumokat majd egyetemeket választja és kevés kivételtől eltekintve, csak a leggyengébbek jelentkeznek a szakoktatásra. A jó szakmunka, (főleg a kétkezi munkák) elvesztette társadalmi és anyagi megbecsültségét, ezért nem vonzó a fiatalok számára.

Ahhoz, hogy e helyzet pozitív irányban változzon, a következő időszakban a szakmunkásképzésnek biztosítania kell a minőségi szakoktatást, mely a komoly gyakorlati ismeretek mellett modern elméleti alapokon nyugszik, a fejlődő technológiák, az informatika, és általában a modern eszközhasználat ismeretét biztosítva, amihez természetesen társul az idegennyelv ismerete. Az így képzett szakmunkás nagyobb eséllyel nyeri vissza társadalmi, anyagi tekintélyét. Rendkívül fontos cél, hogy a kínált képzések és a tágabb értelemben vett teljes felnőtt- és szakképzési rendszer megfelelően alkalmazkodjon és dinamikusan kövesse a munkaerő-piaci változásokat, tendenciákat.

A szakképzési rendszer megújulásának egyik fontos vonatkozása *a képzések célcsoportjainak világos körülhatárolását* és e célcsoportokhoz tartozó társadalmi kategóriák sajátos képzési igényeinek minél pontosabb feltárását igényli. A képzések vonzáskörébe beletartozik a képzetlen vagy kevésbé képzett pályakezdő fiattól kezdve az idősebb korosztályig mindenki, aki a társadalmi gazdasági változások következtében elvesztette állását, magát képezni vagy átképezni kénytelen, illetve munkahelyi igény következtében vagy saját szakmai előrehaladása érdekében képzésen vagy továbbképzésen vesz részt.

Ugyanakkor arra is tekintettel kell lennünk, hogy egyes társadalmi csoportok, elsősorban a romák és a megváltozott munkaképességűek különösen érintettek a munkaerő-piaci hátrányok által, illetve esetükben a hátrányok gyakran halmozottan jelentkeznek. A megváltozott munkaképességűek munkaerő-piaci jelenléte csekély. A mindenkori kormányok támogató

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

szándéka ellenére foglalkoztatásuk számos akadályba ütközik. Mind a munkaadók fogadókészsége, mind a munkafeltételek, mind a munkavállalók mentális felkészültsége gátat képeznek.

A *törvényes keret* vonatkozásában megállapítható, hogy mindkét országban léteznek törvényi szabályozások a hátrányos helyzetű fiatalok munkába állásának segítésére, bár ezek esetenként egymásnak ellentmondó előírásokat is tartalmaznak. Romániában a 116/ 2002 es törvény mellett, amely a képzések alapvető jogi keretét biztosítja, 2011-ben külön program is készült a társadalom peremére került 16-25 év közötti fiatalok munkába állításának támogatására. A program meghatározza kik sorolhatók ebbe a kategóriába, és ugyanakkor kijelöli a munkaügyi hivatalok feladatait is, mely egyfelől a kapcsolatteremtést jelenti a munkaadókkal, ismertetését azoknak a kedvezményeknek, melyek őket érintik, másfelől az érdekelt fiatalok tájékoztatását a munkaerő-piac lehetőségeiről, a képzésekről, a tanácsadás, munkaerő-közvetítés intézményes kereteiről, valamint a rendelkezésre álló anyagi juttatásokról.

Reális problémaként vetődik fel azonban, hogy a jelenleg érvényes szabályozások szerint, amennyiben a hátrányos helyzetű fiatal munkahelyet szerez, elveszíti a szociális segélyhez való jogát, lévén hogy növekedik a családban az egy személyre jutó jövedelem. Ennek az előírásnak a módosítása, olyan értelemben, hogy a frissen munkahelyet szerzett hátrányos társadalmi környezetből származó fiatalok fizetésük mellett továbbra is részesülhessenek bizonyos anyagi támogatásban, véleményünk szerint kedvezően befolyásolná a fiatalok álláskeresési motivációját, segítené őket abban, hogy munkahelyet találjanak és meg is maradjanak munkahelyükön.

Ami az *intézményi keretet* illeti, a felnőttképzések Romániában vagy szakiskolák mellett működnek vagy alapítványok, magánintézmények keretében. A *finanszírozási források* vonatkozásában, egy részük állami támogatásban részesül (olyan programok esetében,

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

amelynek célcsoportját álláskereső munkanélküliek alkotják) másik részük különböző hazai vagy Európai Unió támogatással működik, míg a harmadik forma az önköltséges képzés. Az első kettőre könnyen van jelentkező, de az önköltséges formára, melyet valójában a munkáltató kell fedezzen, mivel az amúgy is rossz anyagi körülmények között élőknek erre nincs anyagi fedezetük, már sokkal nehezebben.

Magyarországon megközelítőleg hasonló a helyzet. Komoly versenyhelyzet alakult ki az iskolarendszerű képzésektől a magánvállalkozásokig, de leginkább azok az intézmények, cégek a sikeresek, amelyek pályázati forrásokhoz jutnak. A munkaügyi központ által szervezett képzésekre itt is sok a jelentkező, de önmagukat nem tudják finanszírozni a képzésen résztvevők.

E probléma egyik lehetséges megoldása lehetne, amennyiben a munkaadók át tudnák vállalni saját alkalmazottaik képzési költségeit. Azonban, amint a fókuszcsoport interjúnk során nyilatkozó vállalkozók is elmondták, miután nagy összegeket kifizettek tandíjként, gyakran előfordul, hogy a frissen képzett dolgozóik otthagyják munkahelyüket, vagy a munkáltató kénytelen felmondani nekik munkalehetőség hiányában, ezért nem bizonyul kifizetődőnek a képzésbe való beiratásuk. Így áll elő az a helyzet, hogy valamennyien elismerik, szükségük lenne jól képzett szakemberekre, de mivel nem rentábilis a képeztetés, ezt nem tudják megvalósítani. E helyzetből kiutat jelentene olyan jogi szabályozás elfogadása, amelynek révén az állam vállalná át bizonyos típusú képzési költségek részben vagy teljes egészében történő finanszírozását.

A szakmai felnőttképzés nálunk ma még főként a leszakadók, az elmaradók, szocializációs zavarokkal küzdők felzárkóztatásának a programja, de ennek a területnek egyre inkább fel kell készülnie arra, hogy a már jelen lévő problémák másik elemét is „orvosolni” tudja. Nevezetesen: a „rossz” szakmát, az elhelyezkedésre alkalmatlanná váló, az elhelyezkedést nem biztosító képzéseket korrigálja, kiegészítse továbbképzések útján. Vonatkozik ez mind a középszintű, mind a felsőfokú képzésekre. A mai valóság azonban még nem ez, bár jelen vannak ilyen elemek is. Kiemelkedő igény azonban az elemi ismeretek pótlása, ami egyes

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

társadalmi csoportok szocializációjának, társadalomba való beilleszkedésének, az értelmes emberi lét kialakításának, az értelmes lét igénye kialakításának, megfogalmazásának elemi feltétele. Ott van már a nagy kihívás, amit az élethosszig tartó tanulás jelent.

Hivatkozások

AJOFM Bihor (2011 a) Date statistice la nivel național, regional și județean privind resursele de muncă, populația civilă, populația ocupată, șomeri înregistrați și rata șomajului. Material informativ elaborat pentru proiectul Adult Learning, elaborat de Daciana Nica, director adjunct AJOFM Bihor.

AJOFM Bihor (2011 b) Formarea profesională a adulților la nivel național și în județul Bihor. Material informativ elaborat pentru proiectul Adult Learning, elaborat de Daciana Nica, director adjunct AJOFM Bihor.

Balica, M. (2008) Educația adulților în zone defavorizate. Constrângeri și oportunități. Teză de doctorat, Universitatea din București

Béres Csaba, szerk. (2002): Kirekesztődés vagy integrálódás, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2002, 65-103.

Consiliul National de Formare Profesională a Adulților (2011) <http://www.cnfpa.ro> Accesat: 15.03.2011

Dan, Adrian Nicolae (2009) Servicii sociale In: Marian Preda, coord. Riscuri și inechități sociale în România. Ed. Polirom, Iași, pp. 119-189

Two countries, one goal, joint success!

PROMOTING THE INTEGRATION OF DISADVANTAGED GROUPS BY COOPERATION IN THE FIELD OF TRAINING IN THE BIHOR-HAJDÚ-BIHOR EUROREGION

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

Drobot Loredana (2008) Pedagogie socială. Ed. Didactică și Pedagogică, R.A. București

Imre Anna - Lannert Judit (2000) Az oktatási rendszer és a rendszerben való tanulói továbbhaladás. Jelentés a magyar közoktatásról.

Juhász Erika (2010) A felnőttképzés rendszere a partiumi térségben In: Kozma Tamás, Ceglédi Tímea (szerk.) Régió és oktatás: A Partium esete. CHERD-Hungary, Debrecen, 2010, pp. 251-266

Kerülő Judit (2000) Hátrányos helyzetű csoportok és a felnőttoktatás <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=esely-Kerulo-Hatranynos> Letöltve: 2011. 03.30

Központi Statisztikai Hivatal Hajdú-Bihar Megyei Évkönyve, Debrecen, 2009

Miklósi Márta (2010): Az Észak - Alföld régióbeli felnőttképzési intézmények jellemzői. Új Pedagógiai Szemle, 2010/5. sz.

Tóth Miklós et al (2010) „Perifériáról a társadalomba” Szektorok összefogása a társadalmi esélyegyenlőségért Első Nyírségi Fejlesztési Társaság, Nyíregyháza

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

www.hungary-romania-cbc.eu • www.huro-cbc.eu